

Славе Ѓорѓо Димоски
ТЕМНО МЕСТО

TEMHO MECTO

ТЕМНО МЕСТО

Слегов Долу. Долу е темно место.
Господине, имате ли Пламен!
Госпоѓо, имате ли Ветар!

Долу е Господ. Дреме како буф.
Господине, имате ли Господ!
А Вие Госпоѓо - Девица Марија!

Слегов меѓу Овидие и Данте.
Господине, Вие ли сте Река!
Госпоѓо, имате ли Вода!

Ја изгубив сопствената ноќ.
Господине, имате ли Планина!
Госпоѓо, донесете ми Коњ!

ТЕКСТОВИ

Доволно! Или Премногу.
Вилијам Блејк

МОЛИВОТ НА ПОЕТОТ

Неуморлив коњаник
Галопира во ноќта
По белите полиња
На хартијата

СВЕТЛИНАТА Е ОГРОМНА ТАЈНА

светлината
е огромна тајна
над земјичката
адамова

лулај ме госпoде
лесни се крилјата
над модрата вода

небесниот вулкан
сјајот им го гасне
на свездите

лулај ме невидлив
додека светот се затвора
во непросирна
тајна
модрина

ОДЕЊЕ ПО ВОДА

Тој го предизвика ветрот
што го засидри коработ
сред море - неподвижна мета
за брзиот налет
на авионите - бомбардери

за да го изведе пред нас
(вцашените ученици) новиот трик
- одење по вода

Искусен педагог: чекореше
над темните морски јами:
стапалата од водата
се одделуваа во шумлив плисок
водените жили помеѓу табаните
и површината трепереа лесно...

Поверувавме сите. Поверував
страсно.

Но тоа лукаво момче
што стои на ветар и вода
сред искинати рибарски мрежи
меѓу расфрлени јарболи и штици
под брзиот налет
на авионите бомбардери
смирено
ја сведува првата сметка со мене
Петар!

ШУМСКИ ПАТ

I

Трпки
шуморлив блесок
низ гранките.
- Ноември.

Се свивам
кон земјата
како билка
под слана

и ги слушам
ударите
на чеканот
врз шајките
на оној
што го
заковуваат
на крстот.

Ах,
не ќе воскреснам!

Се издолжува
Како сенка
шумскиот пат.

II

Не ќе воскреснам
за да ја испијам
чашата светлина
светлосниот шумор
светлината
што го скончува
вжарениот дах.
-Се издолжува
во сенка
шумскиот пат.
Каде ли ита
пред мене
овој
невидлив монах?

III

Каде ли ита
овој невидлив
монах

ќе ја пресретне ли
мајка ми
со мене
во нејзината
утроба

пред да се одделам
од неа

со врисок
во
смртоносна
молња

како што се дели
Небо од Земја

IV

Од долината одсвон
на ударите на чеканот
врз шајките
Окованиот се цеди
во релјефна светлина
низ гранките

Каде е крстот?

Јазикот - живото месо!

Вкрстените греди
хоризонтот го сечат
на четири

Киповите на дрвјата
го затвораат
шумскиот лавиринт

Ах,
не ќе воскреснеш
Тело – сенко!

вечера (тајна?)

Отпосле, во Елеонската Гора
кога испозаспаа од премногу
испиено вино

Вечерата падна во сомнеж

Лебот што го благослови
не беше само негово тело
Виното - неговата крв

Но тогаш од каде
идејата за Јуда:

Предавник. Саботер. Профитер.

А тоа неопитно момче
стои над масата со дванаесет празни стола
ја држи чашата во која виното пламти.

Од неа
(од неговата крв?)
да се напие уште тој.
И тој!

есеј : ГОЛГОТА

гледајќи ја ангелот од своја перспектива - голгота се топи во текстот. чеканите, шајките, јажињата и крстот стануваат ситни зрнца песок што се усвитуваат на сонцето. неподнослива е таа жештина, и на распнатиот исус, кој и самиот е зрнце песок му отвора уште една рана, невидлива за другите зрнца. таа се полни со вода. со длабока и сина вода. Од небото се спушта огромен сунѓер и ја цица водата со се зрнцата песок.

христос воскресна!

не може да се рече дека ангелот тука немаше никаква улога.

ВО ЗДИВОТ И ИЗДИВОТ

на првиот сончев зрак
умира една птица.
на секој сончев зрак
умира по една птица.

во воздухот друг живот
нема.

на првата молња
умира една риба.
на секоја молња
умира по една риба.

во водата друг живот нема.

со првиот мрак
умира еден човек.
со секој нов мрак
умира по еден човек.

на земјата друг живот
нема

само во здивот и издивот
на Отецот

Оче, зошто ме напушти

Или
те напуштивме
сите ние
лековерните и слепите

во здивот и издивот
само твој.

ЖЕСТОКО

Од земјата јадеш, дете мое
Од воздухот си пиеш
Дуваш во сребрениот рог
Слатко срцето си го храниш

Научи ме, дете мое
Да го слушам птичјиот пој
И немиот говор на рибите
Што ни беа храна за сите

Научи дете мое
Во небото да погледам чисто
И водата да ја претворам во вино
- Хранлива течност за живите

Од лудата уста, дете мое
Утехата ја плукаш в лице
Наградата од твојот **Тате** ќе биде
На срамната да седнеш клупа

Од земјата јадеш, од небото пиеш
Крв и миро од раните ти се цеди
Еден гавран од крстот напнува крилја
Да летне во ноќта, ноќта што се леди

кукавица

1.

подмолна птица која
непоканета во туѓ дом
го подметнува своето
кукавичко јајце

за од него
да се испили
потомокот - кукавица

таа не ги знае своите претци
само мракот
во кој се одгласува
и другата страна на животот

достоеен само за кукање

2.

во пролетно утро кога
од ненадеен птичји глас
ќе ти затрепери телото
и дамарите ќе ти се исполнат
со гласови на мртвите претци
во блесок на смртен удар
те поплавува студена пот:

тоа е гласот на кукавицата

тоа е кукавичката коба

Гавранот

соседу мој
твојот крик
дејствува!

кајшто си ти
преобразен
мудро замислен
секако си
врела крв

кајшто сум јас
она што го гледам
исчезнува

небото
е отворен клун
(твој!?)

соседу
мој неминовен
сведоку!

влечење за јазик

Како пристоен граѓанин
на власта ч го пријавив
мојот јазик
за кој ме влече
еден јадеж:

- Тој се служи со мене.
Зборува однатре и однадвор.
Се шегува: жилет! леѓен! вода!
Тој се инаети: Добро дојдовте
Во новиот хаос. - И сé така.

Тој се служи со мене,
а можебијас сум тој
од метежот на јазикот
створен:

Дури ги затворам очите
во мракот
за јазикот ме влече јадеж:

Не ја чепкај мечката

во...

дур спие

МАТНО СТАКЛО

Низ матното стакло
Го гледам познатиот рид
Ги изгубил острите контури
Скоро ќе го голтне магла

И

Потонав во кафезот на собата
Притиснат меѓу сидовите
Губејќи ја смислата
За каква и да е метафора

Чувствував - длабока
Празнина низ која се залетувам
Пробивајќи го тврдиот сид
...

Понекогаш имајќи го јазикот
Како единствена решетка за кафез
Погледнувам длабоко во себе
Како низ матно стакло

лош сон : ограда од боцкав тељ

Каков е тој начин да живееш во поразот!
Затворен во ограда од боцкав тељ
будно следен низ прорезот на нишанот
воздржано се насмевнуваш, чекаш ...

КЛАСИЧНА КОМПОЗИЦИЈА

По *Die Lehre DER SAINTE -VICTORIE*

Peter Handke

На силното летно сонце
Сивото преминува во Црвенкасто
Црното во Браон. Ефект
На силна светлина: Не само
Црно и Бело, туку и Сино
Црвено, Сиво, Синкасто. Сенка:
Над голите гребени
Пливаат облаци како завеси.

Позната класична композиција
Која упатува на меѓусебен простор
Во кој складот на боите
Е во постојан трепет.

Слушај го нивниот, секогаш
Поинаков
Тон.

21 јули 1983

Пладне е, и светот
пука ко меур.
Низ темниот тунел
во дуплото дно
зашеметен матнеж
во шум од светло
се дига:

Улицата

Умор

Ја врвам

Светот - меур пука
Сред ужасен блесок
се губи гласот
-синкаст здив
во очите полни песок.

ЗИМСКИ ПРОСТОР

О, мој Бели Боже
Мрежест
Што струиш свеж
Помилувај ме!
Во овој зимски простор
Во светлата струна
Над полето
Во другиот свет
Да се хранам
Од белиот зев
О, мој Боже
Ако не си - Биди
СНЕГ!

ЗАПИСИ ОД ВЕЛЕСТОВО

зимска вечер
во селска куќа
на масата бокал
со црно домашно
се пие сласно.
во магла
исчезнува пределот
со месечина
на малиот прозорец.

гроб во бесмртната вода

Кој го бара уште
гробот на Александар?

Не ќе го најдете.

А тој е тука
во кружни движења
околу трагачите.

Фатете го мигот
кога сончевиот зрак
го бакнува жуборот
на бесмртната вода.

ДОЦНА ЕСЕН

како саат долго што служел
чука срцето: со нарушен ритам.
слушај го писокот на ветрот
моќниот господар на магловитата планина
што го носи скомразот на доцната есен.
уште еднаш вдиши го зад овие сидови
жуборот на секнатите извори
и побарај си го срцето како звезда
на северното небо.

сон : стариот овоштарник на дедо ми

(На Андон, 1910-1980)

Во самрачната зона на сонот
овоштарникот е ограден со тељ:
мртвите стебла на овошките
го чекаат дедо ми исцелител.

А и тој дамна мртов доаѓа
Во нивниот задгробен живот
и ја почнуваат мрачната игра
-крошните се свиваат диво.

И во тој самрак сувите гранки
се плетат во неговите прсти:
овошките и дедо ми исцелител
срануваат во единство цврсто.

ТРИ МОТИВИ ОД СВ. НАУМ

1. стојам на камената ограда во св. наум,
ја гледам рамната површина на водата

разговарам со водата
таа се наткрева
има бистри очи
има чисто
срце
има широко поле
има жолто класје
има кристален свон
има свеж мирис
таа се наткрева
кон високите катови
на небото
за да ја принесе
златната голтка
кон својот господар

2. на исто место

свети наум
по брегот се шета
го гледаш ли?

го гледам:

ветрот по водата
ја постила тишината

паунот песокта
со пердувите
јамазни

галичица се подига
поблиску да е
до бога

свети наум
по брегот се шета

на исто место се
природата божја
и раскошот божји

3. срцето на св. наум

чука јадрото
на земјата
недостижно
несуштествено
несогледливо
во човека

вечноста
отсекогаш била
со нас

САНДАНСКИ

(еден мотив од Рожен)

1.

Бијат роженските
Камбани

Собир на боговите
На Безбог

Бијат роженските
Камбани

Ја фрла гуната
Од рамото
И сака
Да почине

Ветрот на увото
Му шепоти
Деј гиди...
Шумат боровите

Бијат роженските
Камбани

2.

Тој уште е цар
Под тие мермери
На Рожен

Царот
На голиот
Народ

Тој уште ја носи
Берданката
И ја надгледува
Татковината
Под тие мермери
На Рожен

Царот
На голиот
Народ

Тој уште гледа
Во небото
Невидлив прст
Му ја посочува
Свездата
Водителка
Под тие мермери
На Рожен

Царот
Наголиот
Народ

3.

Планино, Пирин
Планино

Пирин и месечина
Месечина
И Пирин

ИСКУСТВА

1.

Труп врз одарот лежи
Успокоен од дневниот напор
Будилникот чукањето
На неговото срце го презел
Божја загатка е како
Низ бесшумната светлина
Во друг свет да се влезе.

2.

Бравата не го прима
Клучот. Се извишуваат
Столбовите на мракот.
Дува ветер и бележи,
Како божја загатка,
По очите што гаснат
Во модрините на зракот.

3.

Вкусот на планините
Е снежно утро
Згуснатиот воздушен мост

На Брегови од Магла
Божја загатка е како
Го премиува патникот
Кон хоризонтот загнат.

4.

Ехо напознатветер
Веќе е зима и го
Чекорам последниот живот
Снегот е утешителен
Во својата бела топлина
Како божја загатка вечна
Снегот е исцелителен.

5.

Од гробот друга патека врви
Низ сребрени нишки
И ја допира воздишката
Постојано што ме влече
Кон Широкото Око
Како божја загатка
На љубопитник вечен.

ПСАЛМ

сè е безнадежно

каменот е една
форма на безнадежното.

Кому да ја заветам
минливоста
што чмае
под густите слоеви
на правта?

зарем, никого нема?

зарем, ме забравивте?

зарем?

и во што верував?

во оваа чаша
со тело на ангел?

ова ли е моето верују?

уште колку има време

боже

уште колку

уште колку има време

да пристапиме

тихум

кон капијата

што се отвора

кон набабрениите

свезди?

имали надеж?

ИМА!

requiem

(Во спомен на татко ми Кирил)

1. просторија со мртво тело

Во полумрачна просторија лежи
Мртво тело. Со очи затворени.
Лицето оладено во конечен мир
Бдее во сива магла престорено.

Животот е сега само по рабовите
На постојните предмети. По она
Сенките што го прикриваат
На сидот. По одекот што свони.

Не зборува веќе оној што
Не постои овде. Не трепери
Оној што е принуден трепет

Само оддалечен ек се гласи
На она со здивот што си оди
По спиралите на немиот шепот.

2. епизоди од детството

Детството не ми постоеше
туку еден облак оседлан
по небото што галопира

И еден ветер што го врзував
за дрво И твоите раце
и твоите раце Татко!

Детството не ми постоеше
туку стапалки по снегот
по белиот снег

И еден цвет постојано се отвараше
во снегот И твоите
очи и твоите очи Татко!

Детството не ми постоеше
туку еден извор постојано
што ермореше низ карпите

И една птица што пееше на трнот
со блескави и сјајни крила
И твојот глас
Твојот жив пламен!

3. песна за сината престолнина

сега преселен во сината престолнина
во палата без прозорци и во тишина
душата твоја веќе непорочна шета

таму немани ден ни ноќ ни бројки
времето да ти го мерат ни површина
по која ќе пешачиш долго и сам

таму си отсјај на некој непостојан зрак
таму си вселена една празнина
во која отсуствува твоето име

сега преселен во сината престолнина
во палата без прозорци и во тишина
во одблесок на свежина твојата душа
непорочна шета

таму здивот на Творецот е вечно присуство
и сè се слева кон неговиот слив
кон неговата точка

4. студено утро, мермерни плочи

Овде сè е исто. Како и таму.
Студено утро. Мермерни плочи.
Тој што умрел е модар густеж
А животот тлее во непочит.

Го допирам мермерот студен
Небаре нескротлив порив
Од другата страна. Во допирот
Непознат пламен гори.

Со смртта умира сè. Илузија е
Бесконечниот ламтеж. Животот
На една линија пламти
А на друга смртта влече.

Меѓу нив облаци и ветришта диви
И бедата наша кон спокојот вечен.

ПСАЛМ

*Душо, не заборави ги,
Душо, не заборави ги мртвите!*
Фридрих Хебел

малата црква во велестово
успение на св. богородица
со живопис од 15-тиот век
се наоѓа на 1000 м. над. вис.

вознемирена висина
во која небото не постои
во која и другите можности
на постоењата не постојат

само мирисот на темјанот
што се вознесува тихум
за да потсети: помеѓу
каменот и човекот е смртта

а смртта е раѓање ново
ново отпечаток и нова следа
врз варовничките карпи
спружени на летната жега

овде постојат само камени
плочи - вознесени кипови
на покојните во нем ветер
сеќавањата што ги голта

овде постојано нешто се дели
од каменот во смртта вглобен
и од погледот твој христе
врз пламенот на свеќите виснат

чувствувај ја мојава душа
прекриена во вековна штама
никого таа не успокојува
во напор кон тебе се крева

чувствувај го мојот здив
бран по бран што се крева
кон озареното лице твое
записнато од небеска вода

чувствувај ја зовриена крвта
во врелите вртежи на дамарите
во мрак пресоблечена во фрак
на смртта кон тебе што се крева

до твоите очи по скала
од тишина се искачувам
за да мидам како низ врата
во состојба што помрачува

POSTSCRIPTUM
(темни места)

***

темносин мир.
месечината се усвитува
и ослепува.
ја чувствувам сенката
притисната врз асфалтот.
нулта час.
ништо не се движи.
сè во сè.
сè е мир.

***

овој, истиов мој
за тебе друг свет е
без знаци
небесни и земни

ги склопуваш крилјата
на моите клепки
преоптоварени од сон

***

имаш небо, сино и осамено
имаш боја да го премачкуваш
имаш лице, грдо и суво
имаш глас, празен и безнадежен
имаш ветер што го разнесува
невидлив а јасен
имаш земја за него
со ридови во магла
те гледам и дишам. те гледам
и
дишам.

***

сраснувам со овој камен.

тоа е напорно
и без страст.

***

шурките млеко
не течат
од камените дојки
а ти ги лижеш прстите –
цицаш од мермерот вжарен
во твојот јазик

***

да се стои долго и да се размислува
и да нема ветер во нив,
да ги придвижи мислите
и да се знае
кој го поседува мигот
и окото колебливо
што лунса скришум
по мојата внатрешност

ете
се оддолжи и денот

да знам кој ден

***

се лула таа куќа
на разбеснетото
море
помеѓу
содома и гомора

***

животот
е една огромна
белина

си зборуваа
две снегулки

додека исчезнуваа
во огримната маса
на белата белина

***

ти го покажува телото. тргни по него.
глас на утка ти го пробива срцето
и те предава на водата сред ноќниот тек.

така

телото ти го исполнува матицата ноќна
срцето повторно ти вивнува в пламен
главата ти е облеана во сонце. тргни

по него.

(се рони од небото златест прав
врз трудната марија)

***

маслиновата гора
му ги притиска градите
мускулестите стебла
му го сопираат одот:
*уште пред да пропее
петел, трипати ќе се
одречеш од мене*

кое пеење од петелот?

***

симни ја таа тежина.
јас долго ја опслужувам
градината на пилат.

ги поливам цвеќињата
со онаа иста вода.

зошто се плашиш
од овој празен простор?

***

надвор, по месечина
уште викаат:
да живее јуда!
јуда!
јуда!

месечината се претвора
во оној од крстот.
повторува шепотејќи
да живее јуда.

***

облаци - чудни мигови
на она што се менува
в миг!

гробови - небесни места
на земното тло.

***

еден ангел
со крилја го распафтува
правот светлина
како рој пеперуги
залулан во воздухот
што кипти во утробата
на разурнатата црква
(во испустено село)
вековно што нè хранеше
со сончев леб

***

во овој миг
во овој блескотен миг
на магарешкиот трн
бог
ја остави својата солза

***

новиот ноев кораб
несигурно плови.
тоне.

неспособен кормилар
е тој ное.

господ бог
не го проценил добро
кога му рекол: *те видов праведен
пред сиот твој род.*

сега се прашува: *дали водата
лицата ќе ни ги покрие
сосе земјата?*

сега: *дали бог ќе не спаси?*

и сега: мојот *(нашиот) грб
ќе го издржи ли несигурниот кораб
како картата на арарат?*

***

снегот по планините во март
престорен во огледало блеска

на небото му се опира
не попушта
снегот по планините во март

не е подготвен
за таков пораз

по висините
престорен во огледало
блеска

***

да се држи бесот затворен в око
а окото слепо - што вреди тоа?

или

да се разговара
со птицата безнадежно
додека стои
на електрична жица
- што вреди тоа?

да дишеш и издишуваш. да гледаш
кон небото. свездите - просо
да паѓаат врз твојата глава
да ја симнеш гипсената маска

но

што вреди тоа!

***

*на 40 години да станеш робинзон
е сепак нешто*

Б.Ѓузел

каде да одам? кај има
толку многу урнатини?
кои се вчерашни, кои денешни?
да му речам на животот: *збогум?*
во очекување на зборот: *живеам!*

***

патуваме - шумови небески
светлина *мрак: тишина* глас.
вода што се цеди од темни
карпи - сè се вовлекува во
нас. среќаваме зборови. нè
следи само оној - *смрт.*

о, какво паметење на животот!

Велестово, 1994 – 1999

СЈАЈОТ НАТЕМНОТО

Поезијата што стои пред нас е во многу нешта специфичен вербален настан, речиси културолошки феномен: тоа е поезија која сурово, речиси брутално опстојува со својот лирски сензибилитет во нашата книжевна средина, и покрај тоа што нејзиниот автор, современиот македонски поет Славе Ѓорѓо Димоски, постојано останува, барем според книжевните признанија од домашна фабрикација - настрана. Неговата поезија е високо вреднувана во сите македонски поетски антологии и од македонската критика, таа е добитник на книжевни награди во поширок јужнословенски контекст, а незамислив е каков и да е избор наменет за презентација пред странската јавност без стиховите на Димоски (тоа го покажаа сите досегашни македонски антологичари кои ја претставуваа македонската поезија пред светот). И покрај сето тоа, нашите книжевни жирија не мислат така, или мислат исто така, но не постапуваат во согласност со тие исто така мислења.

Причините за таквите постапки бараат подлабока социо-културна анализа, но во добар дел се сведуваат и на тоа што Славе Ѓорѓо Димоски е поет кој не се грижи за својата поезија, во каква и да е смисла на изразот. Не се мисли тука само на тоа што тој и својот приватен и својот јавен книжевен живот ги живееше и ги живее доста тивко и изолирано, настрана од главните чаршиско-книжевни текови лоцирани главно во Големиот Град, и претежно во своето митско Велестово, кое

наликува на митското Макондо на Маркес; не се мисли тука само на тоа што тој, за разлика од другите поети од неговата генерација а и од генерациите пред него не пишува литературна критика, па со тоа не е атрактивна литературна стока за литературните трансакции од типот ласкам-добивам ласкање. Се мисли, пред сè на нешто многу подлабоко, на неговото поетско и поетичко кредо - дека на песната не ѝ е потребен стопан. Таа е самодоволна, самоцелна, таа е шифра на космосот која не познава припадност, таа е еден вид битие во јазикот, а јазикот нема потреба од тоа некој да се грижи за него, оти тој самиот се движи, се развива и усовршува. Така пее Димоски и во оваа книга, во песната Влечење за јазик, каде читаме: Тој (јазикот -м.з.) се служи со мене./ Зборува однатре и однадвор/ Се шегува: жилет! леѓен! Вода! / Тој се инаети: Добро дојдовте/ Во новиот хаос... / Тој се служи со мене а можеби јас сум тој/ од метежот на јазикот/ створен.

Ова негово поетско кредо, кое постапно произлегуваше од неговите претходни, чисто модернистички сфаќања на поетскиот чин како космичка шифра (нема друга, поуниверзална шифра за универзумот од метафората, учеше модернитетот), во последно време, а особено од неговата послед-на книга Форми на страста, сè повеќе се комбинира, како што може да се види од извадокот, со едно постмодерно сфаќање на литературата како реконструкција на веќе познати места во дискурсната практика. Притоа, се пласира тезата на постмодерната за тоа дека човекот е резултат на јазикот, а не обратно. Човекот се раѓа во јазикот, а не јазикот во човекот. За оние кои го читале на пример, Петер Слотердајк, оваа поезија звучи познато

и речиси теориски точно: чинот на натализацијата е чин на натализација во јазикот; да се дојде на овој свет значи да се стигне во јазикот, вели во парафраза еден наслов на еден прочуен есеј од овој филозоф.

Но, постмодерното сфаќање на јазикот кај Димоски значи и сфаќање на постмодерната состојба во која го затекнуваме јазикот и неговите дискурсни форми, кои стануваат строги норми и исклучуваат секаква креативност. Од друга страна, суштината на поезијата е креацијата. Метафората е врв на оригиналноста. Но, проблемот е во тоа што, како што веќе се кажа, тие дискурсни форми ги затекнуваме во доста скаменета, петрифицирана форма, речиси „затворени“ за нови интервенции во нив, а ги препознаваме како жанрови. Сите жанрови на постмодерната состојба на јазикот се студени и веќе одамна мртви (Слегов меѓу Овидие и Данте./ Господине, Вие ли сте Река! / Госпоѓо, имате ли Вода!, пее Димоски). Тие се нерасположени за „партиципација“ на нешто човечко и хумано, на нешто живо и оригинално во нив. И токму при една таква состојба на дискурсите, низ оваа книга, Славе Ѓорѓо Димоски се решава да ни понуди рedefиниција на еден таков познат и признат, но мртов поетски жанр - баладите. Таа реанимација на жанрот ја прави на тој начин што во тра-диционалните својства на баладата ја уфрла својата вжештена метафора. Тој врши притемнување на баладата, која е еден од „најпросирните“ (чит-ливи и певливи) жанрови.

Токму затоа, оној кој очекува традиционална балада (со епско-лирски концепт, па дури и со приказна), ќе биде изненаден кога ќе ги отвори кориците на оваа книга. Тој внатре ќе најде силна,

згусната лирска песна, со силна метафоричка стилогена матрица. Тој ќе најде лирски екстракти, еден вид метафорички есенции. Метафората, како што е познато, е најсилното фигурално решение кое го притемнува дискурсот. Метафората, според тие традиционални стилско-реторички сфаќања е петно во говорот, нешто што со својата опскурност го доведува читателот во улога на решавач на шифра. Метафората е значенска дамка во текстот која треба да се „отстрани“ (да се дешифрира), за да може читањето да продолжи.

згусната лирска песна, со силна метафоричка стилогена матрица. Тој ќе најде лирски екстракти, еден вид метафорички есенции. Метафората, како што е познато, е најсилното фигурално решение кое го притемнува дискурсот. Метафората, според тие традиционални стилско-реторички сфаќања е петно во говорот, нешто што со својата опскурност го доведува читателот во улога на решавач на шифра. Метафората е значенска дамка во текстот која треба да се „отстрани“ (да се дешифрира), за да може читањето да продолжи.

Сите оние кои пишуваат поезија знаат за каков врвен предизвик станува збор кога се усвојува моделот на песна наречен метафорична есенција. Сите знаат дека за тоа се способни само раскошните поетски таленти, од рангот на Димоски. Сите знаат дека не е можно по вештачки пат да се затемнува природната просирност (транспарентност) на дискурсот, која инаку најдобро се гледа во прозното. Според тоа, станува збор за стопроцентна поезија, ако се усвои традиционалното модер-нистичко гледиште дека метафората е „кralица на поезијата“, односно - нешто што нејзе и дава идентитет и ја дефинира.

Ми се чини дека оваа книга на Димоски е една од најсилните во оваа смисла што тој ни ги понудил за читање. Неговите опсесивни метафори (особено семејството метафори со кои тој го расветлува креативниот чин на настанување на поезијата, и во тоа семејство, особено

метафората на коњот-молив) и овде функционираат беспрекорно „темно“, односно - во согласност со сопствената функција. Тие метафори ја обезбедуваат традиционалната мистична димензија на баладата. Приказната, настаните се сосема исклучени, така што добиваме еден вид неприкажувачка балада (да се договориме најпрвин дали во овој постмодерен експеримент воопшто ќе говориме забалада!). Мистиката е притемнување, од што следува дека мистиката на баладата (на настанот во баладата) овде е мистика на метафората (фигурална мистика). Чудесното на баладата овде е чудење од метафората. Песната е, поради силната метафора (најчесто е тоа една која ја координира целата песна) - помрачување на дискурсот. А дискурсот, во тој случај, за да има аналогија со помрачувањето е -Сонце.

Што се однесува до другите традиционални својства на баладата, може да се препознае уште и еден сосема особен вид на паратактичност. Како што е познато, паратактичността на говорот се сведува на просто напоредно нанижување (јукстапозиција) или од асиндетски или од синдетски тип. Токму врз таа „независност“ на исказите еден по однос на друг се темелеше народната, усна балада, која поради таа „отвореност“ оставаше простор за креација \ линтервенција на пеачот (изведувачот) во инаку кодираниот текст. Токму таа „отвореност“ за нови интервенции, тие „пукнатини“ во текстот на „студените“ балади ги насетил Славе Димоски кога се решил да тргне во реанимацијата на овој жанр. Тој, веројатно, по интуиција затоа и се упатил кон тие „празни“ места на паратактичниот дискурс, за да ги пополни со - својот јазик, со свои метафори. Затоа и неговите песни се исклучиво паратактични не само како однос на елементите од кои се сочинети, туку и една по однос на друга. Се доживуваат како мали откршоци од битието на јазикот, дијаманти од лирската работилница на овој вреден лирски филигран.

Тој лирски филигран, тој вреден мајстор на нежните и кршливи нешта, и со оваа книга не подучува на тајната на старите мајстори: она што најчесто пленува е сјајот. Но тој пленува токму затоа што во него е положен мрачниот жар на непознатите нешта.

Темните места. Без кои сјајот би останал незабележан, оти не би имал по однос на што да биде сјај.

Венко АНДОНОВСКИ

БЕЛЕШКА ЗА АВТОРОТ

Славе Ѓорѓо Димоски е роден на 18.03.1959 година во с. Велестово, Охрид.

Автор е на книгите поезија: Гравири, (1979), Проект/Пројекат, (1982), Студенпорив, (1985), Последнитеракописи, (1988), Спореденпат, (1991), Предмети и аргументи, (1994), Форми на страста/ Forms of passion, библиофилско издание, (1999).

Книги поезија за деца: Алиса, (1989), Кристален сон, (1990), Збороигри, (1991), Стихотека, (1999).

Избори: Брод од пареа, (1991), Родной јазик (Мајчин јазик), Москва, (1996).

Застапуван е во сите антологии во земјава и надвор што се појавиле после 1982 година. Одделни песни и циклуси му се преведувани на над петнаесетина јазици.